Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS KENDELSE (Sjette Afdeling)

8. september 2015*

»Præjudiciel forelæggelse — artikel 99 i Domstolens procesreglement — direktiv 2005/29/EF — forbrugerbeskyttelse — urimelige handelspraksis — prisnedsættelse — angivelse af referencepris ved mærkning eller opslag«

I sag C-13/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af cour de cassation (Frankrig) ved afgørelse af 9. september 2014, indgået til Domstolen den 16. januar 2015, i straffesagen mod

Cdiscount SA,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, S. Rodin, og dommerne A. Borg Barthet (refererende dommer) og E. Levits,

generaladvokat: P. Mengozzi

justitssekretær: A. Calot Escobar,

idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet at træffe afgørelse ved begrundet kendelse i henhold til artikel 99 i Domstolens procesreglement,

afsagt følgende

Kendelse

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (»direktivet om urimelig handelspraksis«) (EUT L 149, s. 22).

2 Denne anmodning er fremsat i forbindelse med en straffesag anlagt mod Cdiscount SA (herefter »Cdiscount«) vedrørende manglende angivelse af en referencepris i forbindelse med selskabets salg af varer til nedsatte priser via en internetside med e-handelssalg.

* Processprog: fransk.

Retsforskrifter

EU-retten

3 6., 8. og 17. betragtning til direktivet om urimelig handelspraksis er affattet som følger:

»(6) Der[…] foretages [...] ved dette direktiv en tilnærmelse af medlemsstaternes love om urimelig handelspraksis, herunder illoyal reklame, som direkte skader forbrugernes økonomiske interesser og derved indirekte skader legitime konkurrenters økonomiske interesser. [...] Direktivet hverken omfatter eller berører de nationale love om urimelig handelspraksis, som udelukkende skader konkurrenternes økonomiske interesser, eller som vedrører transaktioner mellem erhvervsdrivende. Under fuld hensyntagen til nærhedsprincippet vil medlemsstaterne fortsat i overensstemmelse med fællesskabslovgivningen kunne lovgive med hensyn til urimelig handelspraksis, hvis de ønsker det. [...]

[...]

(8) Dette direktiv beskytter direkte forbrugernes økonomiske interesser mod virksomheders urimelige handelspraksis. [...]

[...]

(17) Med henblik på at sikre yderligere retssikkerhed er det ønskeligt at få præciseret, hvilke former for handelspraksis der under alle omstændigheder anses for urimelige. Bilag I indeholder derfor en fuldstændig liste over alle disse former for praksis. Disse former for handelspraksis er de eneste, der kan anses for urimelige, uden først i hvert enkelt tilfælde at være blevet vurderet i forhold til bestemmelserne i artikel 5-9. Listen kan kun ændres ved en revision af direktivet.«

4 Direktivets artikel 1 bestemmer:

»Formålet med dette direktiv er at bidrage til et velfungerende indre marked og opnå et højt forbrugerbeskyttelsesniveau gennem tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om urimelig handelspraksis, der skader forbrugernes økonomiske interesser.«

5 Direktivets artikel 2 bestemmer:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

d) »virksomheders handelspraksis over for forbrugerne« (i det følgende også benævnt »handelspraksis«): en handling, udeladelse, adfærd eller fremstilling, kommerciel kommunikation, herunder reklame og markedsføring, foretaget af en erhvervsdrivende med direkte relation til promovering, salg eller udbud af et produkt til forbrugerne«

[...]«

6 Samme direktivs artikel 3, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Dette direktiv gælder for virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne, som fastlagt i artikel 5, før, under og efter en handelstransaktion i forbindelse med et produkt.«

7 Artikel 4 i direktivet om urimelige handelspraksis bestemmer:

»Medlemsstaterne må hverken begrænse friheden til at levere tjenesteydelser eller den frie bevægelighed for varer af grunde, der kan henføres til de områder, hvor der med dette direktiv sker en tilnærmelse.«

8 Artikel 5 i dette direktiv, der bærer titlen »Forbud mod urimelig handelspraksis«, er formuleret således:

»1. Urimelig handelspraksis forbydes.

2. En handelspraksis er urimelig, hvis:

a) den er i modstrid med kravet om erhvervsmæssig diligenspligt

og

b) [den] væsentligt forvrider eller kan forventes væsentligt at forvride den økonomiske adfærd i forhold til produktet hos gennemsnitsforbrugeren, som bliver genstand for den, eller som den er rettet mod, eller, hvis den pågældende handelspraksis rettes mod en særlig gruppe af forbrugere, hos et gennemsnitligt medlem af denne gruppe.

[...]

4. En handelspraksis er i særdeleshed urimelig, hvis den er:

a) vildledende, jf. artikel 6 og 7,

eller

b) aggressiv, jf. artikel 8 og 9.

5. I bilag I findes fortegnelsen over de former for handelspraksis, som under alle omstændigheder vil blive betragtet som urimelige. Den samme fortegnelse skal anvendes i alle medlemsstater og må kun ændres ved en revision af dette direktiv.«

9 Artikel 6 i direktivet om urimelig handelspraksis har følgende ordlyd:

»En handelspraksis betragtes som vildledende, hvis den indeholder urigtige oplysninger og derfor er usandfærdig eller f.eks. i kraft af sin generelle fremstillingsform vildleder eller kan forventes at vildlede en gennemsnitsforbruger, selv om oplysningerne er faktuelt korrekte, med hensyn til et eller flere af følgende elementer og under alle omstændigheder foranlediger eller kan forventes at foranledige ham til at træffe en transaktionsbeslutning, som han ellers ikke ville have truffet:

[...]

d) prisen eller den måde, hvorpå prisen beregnes, eller en særlig prismæssig fordel

[...]«

Fransk ret

10 Artikel L. 113-3 i Code de la consommation i den affattelse, der fandt anvendelse på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen (herefter »forbrugeraftaleloven«), bestemmer, at »enhver, der sælger varer eller tjenesteydelser, skal ved mærkning, etikettering, opslag eller på anden passende vis oplyse forbrugeren om prisen, eventuelle begrænsninger af kontraktansvaret og særlige salgsbetingelser i overensstemmelse med de forskrifter, som fastsættes af økonomiministeren«.

11 Denne lovs artikel R. 113-1 bestemmer:

»Salg af varer, produkter eller tjenesteydelser til priser, der er fastsat i strid med dekreter vedtaget i medfør af artikel 1 i bekendtgørelse nr. 86-1243 af 1. december 1986, som er gengivet i artikel L. 113-1, eller i strid med forskrifter med samme formål, som er vedtaget i medfør af bekendtgørelse nr. 45-1483 af 30. juni 1945 og opretholdt i en overgangsperiode ved artikel 61 i nævnte bekendtgørelse af 1. december 1986, der er opført i bilaget til denne lov, straffes med bøder som fastsat for forseelser i femte klasse.

Samme straf pålægges for overtrædelse af de forskrifter, der er vedtaget i henhold til artikel L. 113-3, som fastsætter regler om oplysning af forbrugere om pris og særlige betingelser for salg, og for overtrædelse af forskrifter med samme formål, der er vedtaget i medfør af bekendtgørelse nr. 45-1483 af 30. juni 1945.

Gentagelsestilfælde straffes med bøder som fastsat for gentagelse af forseelser i femte klasse.«

12 Artikel 1, nr. 2), i bekendtgørelse af 31. december 2008 om annoncer for prisnedsættelser rettet mod forbrugere (JORF af 13.1.2009, s. 689, herefter »bekendtgørelse af 31. december 2008«), vedtaget på grundlag af forbrugeraftalelovens artikel L. 113-3, bestemmer, at når reklamer, der er rettet mod forbrugere, indeholder oplysninger om prisnedsættelse, og reklamen »foretages på salgsstedet eller på elektroniske handelspladser, skal etiketteringen, mærkningen eller prisopslaget foruden den nedsatte pris også vise referenceprisen som fastsat i artikel 2«.

13 Artikel 2 i nævnte bekendtgørelse bestemmer:

»1. Den referencepris, der er nævnt i denne bekendtgørelse, må ikke overstige den laveste pris, som annoncører reelt har taget for en vare eller for en lignende ydelse på samme handelssted i detailledet eller på samme salgs-websted i de sidste 30 dage forud for annonceringen. Den derved fastlagte referencepris kan opretholdes ved flere på hinanden følgende annoncer for prisnedsættelser under den samme salgskampagne eller under den samme udsalgs- eller ophørsudsalgsperiode op til en måned fra tidspunktet for den første annonce om prisnedsættelse.

Annoncøren skal efter anmodning fra de personer, der er nævnt i artikel L. 450-1 i code de commerce (herefter »markedsføringsloven«), være i stand til at fremlægge kvitteringer, følgesedler, ordresedler, kasseboner eller anden dokumentation, der viser alle de priser, som han reelt har anvendt i løbet af den pågældende periode.

2. Annoncøren kan som referencepris også anvende fabrikantens eller importørens vejledende pris eller den maksimale pris, der følger af en erhvervsmæssig bestemmelse.

Annoncøren skal i dette tilfælde over for de personer, der er nævnt i markedsføringslovens artikel L. 450-1, kunne dokumentere rigtigheden af disse referencepriser, og at andre forhandlere af samme vare aktuelt anvender disse priser.

3. Er en tilsvarende vare ikke tidligere blevet solgt på samme handelssted i detailledet eller på samme salgs-websted, eller er varen ikke længere genstand for fabrikantens eller importørens vejledende pris, kan de i artikel 1 nævnte annoncer for prisnedsættelse beregnes på grundlag af den seneste vejledende pris, som ikke må ligge mere end tre år forud for annonceringstidspunktet.

I dette tilfælde skal annoncen om prisnedsættelse ud over referenceprisen angive den »vejledende pris« med oplysning om årstallet, som prisen vedrører.

Annoncøren skal på opfordring af de personer, der er nævnt i markedsføringslovens artikel L. 450-1, være i stand til at godtgøre rigtigheden af den vejledende pris, og at den har været anvendt i praksis.«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

14 Det fremgår af forlæggelsesafgørelsen, at departementsdirektoratet for personbeskyttelse (direction départementale de la protection des personnes) i Gironde den 16. oktober 2009 optog rapport, som viste, at der var konstateret flere overtrædelser af bestemmelserne i bekendtgørelsen af 31. december 2008.

15 Direktoratet havde nemlig fastslået, at Cdiscount, der driver et salgs-websted, ikke i forbindelse med tilbud om køb til nedsat pris havde angivet referenceprisen eller producentens vejledende pris før prisnedsættelsen. Forhandleres manglende angivelse af referenceprisen ved prismærkning eller prisopslag i annoncer for prisnedsættelser udgør en overtrædelse af bestemmelserne i bekendtgørelsen og af forbrugeraftalelovens artikel R. 113-3, som straffes med bøde.

16 Cdiscount blev indstævnt for tribunal de police de Bordeaux, som i første instans afviste selskabets argumenter, hvorefter bekendtgørelsen af 31. december 2008 var uforenelig med bestemmelserne i direktivet om urimelig handelspraksis, og erklærede den tiltalte skyldig i de påståede overtrædelser.

17 Cdiscount iværksatte appel til prøvelse af denne dom ved cour d'appel de Bordeaux, der stadfæstede afgørelsen ved dom af 5. juli 2013 med henvisning til, at angivelse af en referencepris ved prismærkning eller prisopslag ikke i sig selv udgør en handelspraksis, men kan betragtes som en måde at gennemføre en handelspraksis vedrørende annoncer for prisnedsættelser på. Angivelsen af en referencepris ved prismærkning eller prisopslag var således ikke omfattet af direktivets anvendelsesområde.

18 Da dommen blev stadfæstet i appelinstansen, indbragte Cdiscount afgørelsen for cour de cassation.

19 Den forelæggende ret har henvist til, at forbuddet i de nationale bestemmelser finder anvendelse under alle omstændigheder, og at direktivet om urimelig handelspraksis opstiller en udtømmende liste over handelspraksis, som under alle omstændigheder anses for urimelige, samt at artikel 5-9 bestemmer, at foruden disse tilfælde kan en handelspraksis kun anses for urimelig efter en vurdering i hvert enkelt tilfælde.

20 Da den forelæggende ret finder, at hovedsagens udfald afhænger af fortolkningen af direktivet om urimelig handelspraksis, har cour de cassation besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er bestemmelserne i artikel 5-9 i [direktivet om urimelig] handelspraksis […] til hinder for, at prisnedsættelser, der ikke udregnes i forhold til en ved lov fastsat referencepris, under alle omstændigheder og uanset deres mulige indvirkning på gennemsnitsforbrugerens beslutning forbydes?«

Om det præjudicielle spørgsmål

21 Ifølge procesreglementets artikel 99 kan Domstolen, såfremt besvarelsen af et præjudicielt spørgsmål klart kan udledes af retspraksis, til enhver tid på forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten beslutte at træffe afgørelse ved begrundet kendelse.

22 Den nævnte bestemmelse finder anvendelse i nærværende sag.

23 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret i det væsentlige oplyst, om direktivet om urimelig handelspraksis skal fortolkes således, at det er til hinder for nationale bestemmelser som de i hovedsagen omhandlede, der indeholder et generelt forbud mod annoncer for prisnedsættelse, som ikke angiver referenceprisen ved prismærkning eller prisopslag.

24 Med henblik på en besvarelse af dette spørgsmål skal det indledningsvis fastlægges, om artikel 1, nr. 2), og artikel 2 i bekendtgørelse af 31. december 2008, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen, har til formål at beskytte forbrugerne med den virkning, at de kan henføres under anvendelsesområdet for direktivet om urimelig handelspraksis.

25 Direktivet beskytter i overensstemmelse med dets ottende betragtning nemlig »direkte forbrugernes økonomiske interesser mod virksomheders urimelige handelspraksis« og sikrer, som det navnlig er anført i direktivets artikel 1, »et højt forbrugerbeskyttelsesniveau gennem tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om urimelig handelspraksis, der skader forbrugernes økonomiske interesser« (kendelse INNO, C-126/11, EU:C:2011:851, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

26 Derimod omfatter direktivet om urimelig handelspraksis i overensstemmelse med dets sjette betragtning ikke de nationale love om urimelig handelspraksis, som »udelukkende« skader konkurrenternes økonomiske interesser, eller som vedrører transaktioner mellem erhvervsdrivende (kendelse INNO, C-126/11, EU:C:2011:851, præmis 28, og den deri nævnte retspraksis).

27 Det bemærkes i denne forbindelse, at den forelæggende ret ikke klart har udtalt sig om det formål, som forfølges med bekendtgørelse af 31. december 2008.

28 Det tilkommer ikke Domstolen inden for rammerne af en anmodning om præjudiciel afgørelse at udtale sig om fortolkningen af nationale bestemmelser, idet denne opgave udelukkende påhviler den forelæggende ret. Domstolen skal således i henhold til kompetencefordelingen mellem EU's retsinstanser og de nationale retter tage hensyn til de faktiske omstændigheder og de retsregler, som ifølge forelæggelsesafgørelsen er baggrunden for det præjudicielle spørgsmål (jf. kendelse Koukou, C-519/08, EU:C:2009:269, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis, samt kendelse Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, præmis 27).

29 Det tilkommer således den forelæggende ret og ikke Domstolen at vurdere, om de i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelser, dvs. artikel 1, nr. 2), og artikel 2 i bekendtgørelse af 31. december 2008, reelt har til formål at beskytte forbrugerne med henblik på at afgøre, om bestemmelserne kan være omfattet af anvendelsesområdet for direktivet om urimelig handelspraksis (kendelse Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, præmis 28).

30 Såfremt den forelæggende ret når til denne konklusion, skal det endvidere afgøres, om sådanne annoncer for prisnedsættelser, som ikke angiver referenceprisen ved prisopslag eller prismærkning, som er genstand for forbuddet i hovedsagen, udgør en handelspraksis i henhold til artikel 2, litra d), i direktivet om urimelig handelspraksis og derfor omfattes af direktivets forskrifter (jf. i denne retning kendelse Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, præmis 29).

31 I denne henseende bemærkes, at artikel 2, litra d), i direktivet om urimelig handelspraksis ved at anvende en særligt bred formulering definerer »handelspraksis« som »en handling, udeladelse, adfærd eller fremstilling, kommerciel kommunikation, herunder reklame og markedsføring, foretaget af en erhvervsdrivende med direkte relation til promovering, salg eller udbud af et produkt til forbrugerne« (kendelse Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).

32 Prisnedsættelser som de i hovedsagen omhandlede, der har til formål at skabe et incitament hos forbrugerne til at købe produkter på et salgs-websted, er klart omfattet af en erhvervsdrivendes forretningsstrategi og tilsigter direkte reklame og salgsfremme for denne. Det følger heraf, at disse nedsættelser udgør en handelspraksis som omhandlet i artikel 2, litra d), i direktivet om urimelig handelspraksis og dermed er omfattet af dets materielle anvendelsesområde (jf. i denne retning kendelse Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, præmis 31).

33 Når dette er fastslået, skal det undersøges, om direktivet om urimelig handelspraksis er til hinder for et forbud mod annoncer for prisnedsættelser, som ikke angiver referenceprisen ved prismærkning eller prisopslag, som fastsat i artikel 1, nr. 2), og artikel 2 i bekendtgørelse af 31. december 2008.

34 Herved skal det for det første påpeges, at når direktivet om urimelig handelspraksis udgør en udtømmende harmonisering af reglerne om virksomhedernes urimelige handelspraksis over for forbrugerne, kan medlemsstaterne ikke, som det udtrykkeligt fastslås i direktivets artikel 4, vedtage foranstaltninger, der er mere restriktive end dem, der fremgår af direktivet, ej heller med henblik på at sikre et højere forbrugerbeskyttelsesniveau (kendelse Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis).

35 Det skal videre bemærkes, at direktivets artikel 5 opregner kriterierne til fastlæggelse af, under hvilke omstændigheder en handelspraksis anses for urimelig og dermed forbudt.

36 I henhold til samme artikels stk. 2 er en handelspraksis således urimelig, hvis den er i modstrid med kravene til erhvervsmæssig diligenspligt og væsentligt forvrider eller kan forventes væsentligt at forvride gennemsnitsforbrugerens økonomiske adfærd i forhold til produktet.

37 Desuden definerer artikel 5, stk. 4, i direktivet om urimelig handelspraksis to præcise kategorier af urimelig handelspraksis, nemlig »vildledende handelspraksis« og »aggressiv handelspraksis«, der svarer til de kriterier, der er specificeret i direktivets artikel 6 og 7, henholdsvis artikel 8 og 9.

38 Endelig indeholder direktivet i dets bilag I en udtømmende liste over 31 former for handelspraksis, som i henhold til direktivets artikel 5, stk. 5, vil blive betragtet som urimelige »under alle omstændigheder«. Som det udtrykkeligt præciseres i 17. betragtning til direktivet, er det således kun disse former for handelspraksis, der kan anses for urimelige, uden først i hvert enkelt tilfælde at være blevet vurderet i forhold til bestemmelserne i artikel 5-9 i direktivet om urimelig handelspraksis (kendelse Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis).

39 Det er for så vidt angår de i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelser ubestridt, at den praksis, som omfatter annoncer for prisnedsættelse, som ikke angiver referenceprisen ved prismærkning eller prisopslag, ikke er opført i bilag I til direktivet om urimelig handelspraksis. Denne praksis kan derfor ikke forbydes under alle omstændigheder, men kun på grundlag af en konkret analyse med henblik på at konstatere dens urimelige karakter (jf., i denne retning, kendelse Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, præmis 38).

40 Artikel 1, nr. 2), og artikel 2 i bekendtgørelse af 31. december 2008 forbyder imidlertid generelt annoncer for prisnedsættelser, som ikke angiver referenceprisen ved prismærkning eller prisopslag, uden at det er nødvendigt på baggrund af den faktuelle sammenhæng i hvert enkelt tilfælde at afgøre,

om den pågældende handelsdisposition har en »urimelig« karakter i lyset af de kriterier, der følger af artikel 5-9 i direktivet om urimelig handelspraksis (jf. i denne retning kendelse Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, præmis 39 og den deri nævnte retspraksis).

41 Det forelagte spørgsmål må under disse omstændigheder besvares med, at direktivet om urimelig handelspraksis skal fortolkes således, at det er til hinder for nationale bestemmelser som de i hovedsagen omhandlede, der indeholder et generelt forbud, der ikke indebærer en bedømmelse fra sag til sag med henblik på at fastslå den urimelige karakter, mod annoncer for prisnedsættelser, som ikke angiver referenceprisen ved prismærkning eller prisopslag, for så vidt som bestemmelserne har til formål at beskytte forbrugerne. Det tilkommer den forelæggende ret at tage stilling til, om dette er tilfældet i hovedsagen.

Sagens omkostninger

42 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Sjette Afdeling) for ret:

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (»direktivet om urimelig handelspraksis«) skal fortolkes således, at det er til hinder for nationale bestemmelser som de i hovedsagen omhandlede, der indeholder et generelt forbud, der ikke indebærer en bedømmelse fra sag til sag med henblik på at fastslå den urimelige karakter, mod annoncer for prisnedsættelser, som ikke angiver referenceprisen ved prismærkning eller prisopslag, for så vidt som bestemmelserne har til formål at beskytte forbrugerne. Det tilkommer den forelæggende ret at tage stilling til, om dette er tilfældet i hovedsagen.

Underskrifter